Downloaded via the EU tax law app / web

Edizzjoni Provvi?orja

SENTENZA TAL-QORTI TAL-?USTIZZJA (Ir-Raba' Awla)

21 ta' Novembru 2018 (*)

"Rinviju g?al de?i?joni preliminari – Sistema komuni ta' taxxa fuq il-valur mi?jud – Direttiva 2006/112/KE – Artikoli 167, 168, 178 u 273 – Portata tad-dritt g?al tnaqqis – Assenza ta' fatturi – U?u ta' perizja legali – Oneru tal-prova tad-dritt g?al tnaqqis – Prin?ipji ta' newtralità fiskali u ta' proporzjonalità"

Fil-Kaw?a C?664/16,

li g?andha b?ala su??ett talba g?al de?i?joni preliminari skont l-Artikolu 267 TFUE, imressqa mill-Curtea de Apel Alba Iulia (il-Qorti tal-Appell ta' Alba Iulia, ir-Rumanija), permezz ta' de?i?joni tal?10 ta' Novembru 2016, li waslet fil-Qorti tal-?ustizzja fil?21 ta' Di?embru 2016, fil-pro?edura

Lucre?iu Hadrian V?dan

vs

Agen?ia Na?ional? de Administrare Fiscal? – Direc?ia General? de Solu?ionare a Contesta?iilor,

Direc?ia General? Regional? a Finan?elor Publice Bra?ov – Administra?ia Jude?ean? a Finan?elor Publice Alba,

IL-QORTI TAL-?USTIZZJA (Ir-Raba' Awla),

komposta minn T. von Danwitz, President tas-Seba' Awla, li qed ja?ixxi b?ala President tar-Raba' Awla, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Juhász (Relatur) u C. Vajda, Im?allfin,

Avukat ?enerali: E. Tanchev,

Re?istratur: I. Illéssy, Amministratur,

wara li rat il-pro?edura bil-miktub u wara s-seduta tal?31 ta' Jannar 2018,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippre?entati:

– g?al L. H. V?dan, minn M. Bejenaru-Drago?, C. D. Cuble?an, C. A. P?un, T. V. C?pu?an, D. Feldrihan u D. F. Pascu, avoca?i,

– g?all-Gvern Rumen, minn C.?R. Can??r, O?C. Ichim, E. Gane u C. Florescu, b?ala a?enti,

– g?all-Kummissjoni Ewropea, minn R. Lyal, G.?D. Balan u L. Lozano Palacios, b?ala a?enti,

wara li semg?et il-konklu?jonijiet tal-Avukat ?enerali, ippre?entati fis-seduta tat?30 ta' Mejju 2018,

tag?ti l-pre?enti

Sentenza

1 It-talba g?al de?i?joni preliminari tirrigwarda l-interpretazzjoni tad-Direttiva tal-Kunsill 2006/112/KE tat?28 ta’ Novembru 2006 dwar is-sistema komuni ta’ taxxa fuq il-valur mi?jud (?U 2006, L 347, p. 1, rettifka fil-?U 2007, L 335, p. 60, iktar ’il quddiem id-“Direttiva dwar il-VAT”), b’mod partikolari l-Artikoli 167, 168, 178 u 273 tag?ha, kif ukoll il-prin?ipji ta’ newtralità tat-taxxa fuq il-valur mi?jud (VAT) u ta’ proporzjonalità.

2 Din it-talba tressqet fil-kuntest ta’ tilwima bejn Lucre?iu Hadrian V?dan u l-Agen?ia Na?ional? de Administrare Fiscal? – Direc?ia General? de Solu?ionare a Contesta?iilor (l-A?enzija Nazzjonali g?all-Amministrazzjoni Fiskali – Direttorat ?enerali g?ar-Ri?oluzzjoni ta’ Lmenti, ir-Rumanija) u d-Direc?ia General? Regional? a Finan?elor Publice Bra?ov – Administra?ia Jude?ean? a Finan?elor Publice Alba (id-Direttorat ?enerali Re?jonali tal-Finanzi Pubbli?i ta’ Bra?ov – Amministrazzjoni tal-Finanzi Pubbli?i tad-Dipartiment ta’ Alba, ir-Rumanija) dwar ir-rifjut li l-appellant fil-kaw?a prin?ipali je?er?ita d-dritt tieg?u g?at-tnaqqis tal-VAT g?all-o??etti u g?as-servizzi li huwa u?a g?at-tran?azzjonijiet tieg?u stess, peress li ma setax jipprodu?i l-fatturi relatati ma’ dawn l-o??etti u ma’ dawn is-servizzi.

Il-kuntest ?uridiku

Id-dritt tal-Unjoni

3 It-Titolu X tad-Direttiva dwar il-VAT, intitolat “Tnaqqis”, fih il-Kapitolu 1 intitolat “Ori?ini u skop tad-dritt ta’ tnaqqas”, li jinkludi l-Artikoli 167 sa 172 tag?ha. L-imsemmi Artikolu 167 jistabbilixxi li:

“Dritt ta’ tnaqqis ise?? fil-?in meta t-taxxa mnaqqsa ti?i imposta.”

4 Skont l-Artikolu 168 ta’ din id-direttiva:

“Sakemm il-merkanzija u s-servizzi jintu?aw g?all-iskopijiet tat-transazzjonijiet taxxabbli ta’ persuna taxxabbli, il-persuna taxxabbli g?andha tkun intitolata, fl-Istat Membru li fih twettaq dawn it-transazzjonijiet, li tnaqqas mll-VAT li g?andha t?allas dan li ?ej:

(a) il-VAT dovuta jew im?allsa f’dak l-Istat Membru rigward provvisti li sarulha ta’ merkanzija jew servizzi, li twettqu jew li g?ad iridu jitwettqu minn persuna taxxabli o?ra;

[...]”

5 Il-Kapitolu 4 ta’ dan it-Titolu X, intitolat “Regoli li jirregolaw l-e?er?izzju tad-dritt ta’ tnaqqis”, huwa kompost mill-Artikoli 178 sa 183 tad-Direttiva dwar il-VAT. L-imsemmi Artikolu 178 jipprevedi li:

“Biex te?er?ita d-dritt ta’ tnaqqis, persuna taxxabbli g?andha tissodisfa l-kondizzjonijiet li ?ejjin:

(a) g?all-finijiet ta’ tnaqqis skond l-Artikolu 168(a), fir-rigward tal-provvista ta’ merkanzija jew servizzi, hi g?andha jkollha fattura im?ejjija skond l-Artikoli 220 sa 236 u l-Artikoli 238, 239 u 240;

[...]”

6 L-Artikolu 179 ta’ din id-direttiva jistabbilixxi li:

“Il-persuna taxxabbli g?andha teffettwa t-tnaqqis billi tnaqqas mill-ammont totali tal-VAT dovuta g?al perijodu partikolari ta’ taxxa l-ammont totali ta’ VAT li fir-rigward tag?ha, matul l-istess

perijodu, id-dritt li tnaqqas irri?ulta u hu e?er?itat skond l-Artikolu 178.

Madanakollu, l-Istati Membi jistg?u je?tie?u li persuni taxxabbli li jwettqu transazzjonijiet okka?jonali, kif definiti fl-Artikolu 12, je?er?itaw id-dritt tag?hom ta' tnaqqis fil-?in tal-provvista biss."

7 It-Titolu XI tal-imsemmija direttiva, intitolat "Obbligi ta' persuni taxxabbli u ta' ?erti persuni mhux taxxabbli", fih il-Kapitolu 2, intitolat "Identifikazzjoni", li jinkludi l-Artikoli 213 sa 216 tag?ha. L-imsemmi Artikolu 213(1) jistabbilixxi li:

"Kull persuna taxxabbli g?andha tiddikjara meta tibda, tbiddel jew twaqqaf l-attività tag?ha b?ala persuna taxxabbli.

[...]"

8 Il-Kapitolu 3 tat-Titolu XI, dwar il-fatturazzjoni, huwa kompost mill-Artikoli 217 sa 240 tad-Direttiva dwar il-VAT. L-Artikolu 220 tag?ha jipprevedi li:

"Kull persuna taxxabbli g?andha ti?gura li, fir-rigward ta' dak li ?ej, tin?are? fattura, jew hi nnifisha jew mill-konsumatur tag?ha jew, f'isimha u g?an-nom tag?ha, minn parti terza:

(1) provvisti ta' merkanzija jew servizzi li hi tkun g?amlet lil persuna taxxabbli o?ra jew lil persuna legali mhux taxxabbli;

[...]"

9 Skont l-Artikolu 226 ta' din id-direttiva:

"Ming?ajr pre?udizzju g?ad-disposizzjonijiet partikolari stabbiliti f'din id-Direttiva, dawn id-dettalji li ?ejjin biss huma me?tie?a g?all-finijiet ta' VAT fuq fatturi ma?ru?a skond l-Artikoli 220 u 221[:]

(1) id-data tal-?ru?;

(2) numru ta' sekwenza, ibba?at fuq serje wa?da jew aktar, li jidentifika l-fattura b'mod uniku;

(3) in-numru ta' identifikazzjoni tal-VAT msemmi fl-Artikolu 214 li ta?tu l-persuna taxxabbli pprovdiet il-merkanzija jew servizzi;

(4) in-numru ta' identifikazzjoni tal-VAT tal-konsumatur, kif imsemmi fl-Artikolu 214, li ta?tu l-konsumatur ir?ieva provvista ta' merkanzija jew servizzi li fir-rigward tag?ha hu obbligat li j?allas il-VAT, jew ir?ieva provvista ta' merkanzija kif imsemmi fl-Artikolu 138;

(5) l-isem s?i? u l-indirizz tal-persuna taxxabbli u tal-konsumatur;

(6) il-kwantità u n-natura tal-merkanzija pprovduta jew il-limitu u n-natura tas-servizzi mog?tija;

(7) id-data li fiha l-provvista ta' merkanzija jew servizzi kienet saret jew tlestiet jew id-data li fiha l-?las akkont imsemmi fil-punti (4) u (5) ta' l-Artikolu 220 kien sar, sakemm dik id-data tkun tista' tkun iddeterminata u tkun differenti mid-data tal-?ru? tal-fattura;

(8) l-ammont taxxabbli g?al kull rata jew e?enzjoni, il-prezz ta' l-unità ming?ajr VAT u kwalunkwe ro?s jew tnaqqis jekk ma jkunux inklu?i fil-prezz ta' l-unità;

(9) ir-rata ta' VAT applikata;

(10) l-ammont ta' VAT li g?andu jit?allas, g?ajr fejn ikun applikat arran?ament spe?jali li ta?tu,

b'konformità ma' din id-Direttiva, tali dettall hu esklu?;

[...]"

10 Il-Kapitolu 4 tal-imsemmi Titolu XI, intitolat "Kontabilità", jinkludi l-Artikoli 241 sa 249 tal-imsemmija direttiva. L-Artikolu 242 tag?ha jistabbilixxi li:

"Kull persuna taxxabbli trid i??omm kontijiet dettaljati bi??ejjed biex il-VAT tkun tista' tkun applikata u biex l-applikazzjoni tag?ha tkun ivverifikata mill-awtoritajiet tat-taxxa."

11 Skont l-Artikolu 244 tad-Direttiva dwar il-VAT:

"Kull persuna taxxabbli g?andha ti?gura li kopji tal-fatturi ma?ru?a minnha, jew mill-konsumatur tag?ha jew, f'isimha u g?an-nom tag?ha, minn parti terza, u l-fatturi kollha li hija r?eviet, ikunu ma??una."

12 L-Artikolu 250 ta' din id-direttiva, li jinsab fil-Kapitolu 5 ta' l-istess Titolu XI, dwar id-denunzji, jipprevedi, fil-paragrafu 1 tieg?u, li:

"Kull persuna taxxabbli g?andha tipprez?enta denunzja tal-VAT li tistipula l-informazzjoni kollha me?tie?a biex tin?adem it-taxxa li ?iet imposta u t-tnaqqis li jrid isir inklu?, sa fejn hu me?tie? biex tkun stabbilita l-ba?i tal-valutazzjoni, il-valur totali tat-transazzjonijiet li g?andhom x'jaqsmu ma' dawn it-taxxi u tnaqqis u l-valur ta' kwalunkwe transazzjonijiet e?enti."

13 Fil-Kapitolu 7 tat-Titolu XI tal-imsemmija direttiva, l-Artikolu 273 tag?ha jistabbilixxi li:

"L-Istati Membri jistg?u jimponu obbligi o?rajn li jidhrulhom me?tie?a biex ji?guraw il-?bir korrett ta' VAT u biex ma ssirx frodi, so??ett g?all-?tie?a ta' trattament indaqs bejn transazzjonijiet domesti?i u transazzjonijiet li jsiru bejn Stati Membri minn persuni taxxabbli u sakemm dawn l-obbligi, fin-negozju bejn Stati Membri, ma jag?tux lok g?al formalitajiet konnessi mal-qsim ta' fruntieri.

L-g?a?la skond l-ewwel paragrafu ma tistax tintu?a biex timponi obbligi tal-fatturazzjoni addizzjonali aktar minn dawk stabbiliti fil-Kapitolu 3."

Id-dritt Rumen

14 L-Artikolu 127 tal-Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal (il-Li?i Nru 571/2003 li Tistabbilixxi l-Kodi?i tat-Taxxa, *Monitorul Oficial al României*, Parti I, Nru 927, tat?23 ta' Di?embru 2003, iktar 'il quddiem il-"Kodi?i tat-Taxxa"), jipprevedi li:

"(1) 'Persuna taxxabbli' g?andha tfisser kull persuna li twettaq, b'mod indipendenti u irrispettivament mill-post, attività ekonomika li taqa' ta?t il-paragrafu 2, ikun xi jkun l-iskop jew ir-ri?ultat ta' dik l-attività.

(2) Fis-sens ta' dan it-titolu, l-attivitajiet ekonomi?i g?andhom jinkludu l-attivitajiet ta' produttur, ta' kummer?jant jew ta' fornitur ta' servizzi, inklu?i l-attivitajiet fil-minjieri u fl-agrikoltura u dawk tal-professjonijiet liberali jew tal-professjonijiet assimilati mag?hom. L-isfruttament ta' proprjetà tan?ibbli jew intan?ibbli g?al skopijiet ta' d?ul minnha fuq ba?i kontinwa g?andu b'mod partikolari jitqies b?ala attività ekonomika.

[...]"

15 L-Artikolu 145 ta' dan il-kodi?i jistabbilixxi li:

“1) Id-dritt g?al tnaqqis jitnissel fil-mument meta t-taxxa ssir e?i?ibbli.

2) Kull persuna taxxabbli g?andha d-dritt li tnaqqas it-taxxa relatata ma’ xiri jekk dan tal-a??ar jintu?a g?all-iskopijiet tat-tran?azzjonijiet segwenti:

a) it-tran?azzjonijiet taxxabbli;

[...]”

16 Skont l-Artikolu 146 tal-imsemmi kodi?i:

“1) Sabiex tkun tista’ te?er?ita d-dritt g?al tnaqqis, persuna taxxabbli g?andha tissodisfa l-kundizzjonijiet li ?ejjin:

a) g?at-taxxa dovuta jew im?allsa, relatata ma’ o??etti li ?ew jew li g?ad iridu ji?u kkunsinnati lilha, jew ma’ servizzi li ?ew jew li g?ad iridu ji?u pprovduti lilha minn persuna taxxabbli, hija g?andha jkollha fattura ma?ru?a skont id-dispo?izzjonijiet tal-Artikolu 155;

[...]”

17 Il-punt 46(1) tal-Hot?rârea Guvernului nr. 44/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii 571/2003 privind Codul fiscal (id-De?i?joni tal-Gvern Nru 44/2004 li Tapprova r-Regoli Dettaljati g?all-Implimentazzjoni tal-Li?i Nru 571/2003 li Tistabbilixxi l-Kodi?i tat-Taxxa, *Monitorul Oficial al României*, Parti I, Nru 112, tas-6 ta’ Frar 2004) kien jipprevedi, fl?1 ta’ Jannar 2007, fit-Titolu VI tag?ha, li:

“(1) ?ustifikazzjoni g?al tnaqqis tat-taxxa tista’ ti?i stabbilita biss abba?i tal-ori?inali tad-dokumenti msemmija fl-Artikolu 146(1) tal-Kodi?i tat-Taxxa jew permezz ta’ dokumenti o?ra li fihom b?ala minimu l-informazzjoni prevista fl-Artikolu 155(5) tal-Kodi?i tat-Taxxa, bl-e??ezzjoni ta’ fatturi ssemplifikati msemmija fil-punt 78. Fil-ka? ta’ telf, serq jew qerda tal-ori?inali ta’ dokument ta’ sostenn, il-persuna li tibbenefika mid-dritt g?al tnaqqis g?andha titlob lill-fornitur jo?ro? kopja tal-fattura li fuqha g?andu ji?i indikat li dik il-kopja tissostitwixxi l-fattura ori?inali.

[...]”

Il-kaw?a prin?ipali u d-domandi preliminari

18 L. H. V?dan, ?ittadin Rumen, wettaq pro?ett ta’ kostruzzjoni ta’ kumpless residenzjali ta’ 16?il propjetà immobbli inti?i b?ala abitazzjonijiet g?al familja wa?da u so?jali, mag?mul minn 90 appartament, li ?ie konklu? bejn is-6 ta’ ?unju 2006 u t?8 ta’ Settembru 2008. Huwa kellu, barra minn hekk, f’dak i?-?mien, diversi artijiet li kienu s-su??ett ta’ awtorizzazzjoni amministrattiva sabiex fuqhom jinbnew abitazzjonijiet g?al familja wa?da.

19 L. H. V?dan wettaq 29 tran?azzjoni immobiljari matul l?2006 u 70 tran?azzjoni immobiljari matul l?2007 sal?2009. Huwa bieg? ukoll artijiet g?all-bini bejn l?2008 u l?2009. L-ammont totali ta’ dawn it-tran?azzjonijiet ammonta g?as-somma ta’ 19 234 596 lei Rumeni (RON) (madwar EUR 4 104 163).

20 Sa fejn id-d?ul tal-appellant fil-kaw?a prin?ipali kien qabe?, mix-xahar ta’ ?unju 2006, il-limitu massimu legali ta’ e?enzjoni mill-VAT, l-awtoritajiet tat-taxxa qiesu li huwa kellu l-kwalità ta’ persuna taxxabbli su??etta g?all-VAT u li kien obbligat, konsegwentement, jidentifika ru?u b?ala tali mill?1 ta’ Awwissu 2006.

21 Fl-assenza ta’ kull re?istrazzjoni g?all-finijiet tal-VAT u ta’ pre?entazzjoni ta’ dikjarazzjoni tat-taxxa lill-awtoritajiet tat-taxxa, id-Direc?ia General? a Finan?elor Publice Alba (id-Direttorat ?enerali tal-Finanzi Pubbli?i ta’ Alba, ir-Rumanija) talab lil L. H. V?dan, permezz tal-Avvi? ta’ Taxxa Nru 59/28.01.2011, i?allas l-ammont ta’ RON 3 071 069 (madwar EUR 655 286) b?ala VAT dovuta g?all-perijodu bejn l?1 ta Awwissu 2006 u l?31 ta’ Di?embru 2009, kif ukoll l-ammont ta’ RON 2 476 864 (madwar EUR 528 498) b?ala interessi moratorji u ta’ RON 460 660 (EUR 98 292) b?ala penali g?al ?las tardiv. L-ammont totali mitlub jammonta g?al RON 6 008 593 (madwar EUR 1 282 077).

22 L. H. V?dan ikkontesta l-ammont ta’ din il-valutazzjoni quddiem l-awtoritajiet amministrattivi, li, permezz ta’ de?i?joni tad?19 ta’ Awwissu 2011, laqg?u parzjalment it-talbiet tieg?u, billi naqqsu l-ammont totali tal-valutazzjoni g?as-somma ta’ RON 5 735 741 (EUR 1 223 858), ji?ifieri RON 2 909 546 (EUR 620 821) b?ala VAT, RON 2 389 763 (EUR 509 913) b?ala interessi moratorji u RON 436 432 (EUR 93 123) b?ala penali g?al ?las tardiv.

23 L. H. V?dan ippre?enta appell quddiem il-Curtea de Apel Alba Iulia (il-Qorti tal-Appell ta’ Alba Iulia, ir-Rumanija) inti? g?all-annullament tal-imsemmi avvi? u tad-de?i?joni tad?19 ta’ Awwissu 2011.

24 F’dan ir-rigward, huwa sostna li huwa ma kienx obbligat jidentifika ru?u b?ala persuna taxxabbli su??etta g?all-VAT u lanqas li j?omm xi rekords kontabilisti?i, sa fejn huwa kien ?allas din it-taxxa meta kien g?amel l-akkwisti u qatt ma kien ?abar il-VAT ming?and ix-xerrejja tieg?u.

25 Il-Curtea de Apel Alba Iulia (il-Qorti tal-Appell ta’ Alba Iulia) ?a?det it-talbiet kollha tal-appellant fil-kaw?a prin?ipali permezz tas-sentenza Nru 42/2013.

26 Permezz ta’ sentenza tat?3 ta’ Di?embru 2014 u g?ar-ra?uni li l-Curtea de Apel Alba Iulia (il-Qorti tal-Appell ta’ Alba Iulia) kienet, b’mod ?baljat, irrifjutat li tapplika d-dritt g?at-tnaqqis tal-VAT tal-persuna taxxabbli, l-Înalta Curte de Casa?ie ?i Justi?ie (il-Qorti G?olja tal-Kassazzjoni u tal-?ustizzja, ir-Rumanija) annullat is-sentenza mog?tija minn din il-qorti u bag?tet lura l-kaw?a g?al e?ami mill-?did.

27 G?al dan il-g?an, l-Înalta Curte de Casa?ie ?i Justi?ie (il-Qorti G?olja tal-Kassazzjoni u tal-?ustizzja) qieset li l-qorti tal-appell, wara li rrilevat li L. H. V?dan kien ibbenefika minn dritt g?al tnaqqis min?abba l-identifikazzjoni *ex officio* tieg?u g?all-finijiet tal-VAT, qieset, b’mod ?baljat, li huwa ma setax jinvoka ?erti dokumenti, ji?ifieri l-konklu?jonijiet ta’ ?ew? perizji, peress li huwa ma kienx ipprodu?a l-kopji ori?inali tad-dokumenti dwar l-akkwisti tal-o??etti u tas-servizzi relatati mal-kostruzzjonijiet mibjug?a, minkejja li huwa kien ippre?i?a fir-rikors tieg?u quddiem din il-qorti li ma setax jipprodu?i dawn id-dokumenti.

28 Hija kkritikat ukoll lill-qorti tal-appell talli naqset milli tevalwa jekk l-ammont tad-dritt g?at-tnaqqis tal-VAT setax ji?i stabbilit permezz ta’ dokumenti o?ra g?ajr l-ori?inali ta’ fattura, u dan “sabiex jing?ata effett lill-prin?ipju tar-realtà tat-tran?azzjoni ekonomika u ji?i evitat formali?mu e??essiv”. F’dan ir-rigward, hija enfasizzat li d-dokumenti relatati mas-servizzi pprovduti u max-xog?lijiet imwettqa mill-bennej jew bennejja tal-proprjetajiet immobbli inkwistjoni huma wkoll rilevanti.

29 Il-Curtea de Apel Alba Iulia (il-Qorti tal-Appell ta’ Alba Iulia) tirrileva li, wara s-sentenza mog?tija fl-appell, L. H. V?dan pprodu?a quddiem il-qorti ittra tal?15 ta’ Frar 2008 indirizzata lill-Camera Notarilor Publici Bucure?ti (il-Kamra tan-Nutara Pubbli?i ta’ Bukarest, ir-Rumanija), li permezz tag?ha l-A?enzija Nazzjonali g?all-Amministrazzjoni Fiskali interpretat id-dispo?izzjonijiet tal-Kodi?i tat-Taxxa b?ala applikabbli g?al persuni fi?i?i mhux identifikati g?all-finijiet tal-VAT li,

mill?1 ta’ Jannar 2008, ikunu bieg?u kostruzzjonijiet ?odda, partijiet minnhom jew artijiet g?all-bini. F’dan ir-rigward, L. H. V?dan jallega li, bejn l?2006 u l?2008, l-ebda persuna fi?ika ma setg?et tidentifika ru?ha g?all-finijiet tal-VAT u li, barra minn hekk, ma kien je?isti ebda obbligu li jin?ar?u fatturi, peress li l-assenza ta’ fatturi kienet ti?i ri?olta bil-produzzjoni ta’ r?evuti, li llum ma jistg?ux jinqraw min?abba l-linka u?ata.

30 Fid-de?i?joni tag?ha tar-rinviju, il-Curtea de Apel Alba Iulia (il-Qorti tal-Appell ta’ Alba Iulia) tindika li l-kwistjoni li g?andha quddiemha tirrigwarda l-punt dwar jekk kuntrattur, li, ming?ajr ma jkun ?a passi minn qabel quddiem l-awtorità tat-taxxa kompetenti, ma jkunx identifika ru?u b?ala persuna taxxabbli su??etta g?all-VAT, minkejja li kien obbligat jag?mel dan, u ma jkunx ?amm rekords kontabilisti?i, jistax jibbenefika mit-tnaqqis tal-VAT, li jikkorrispondi g?all-fondi investiti fil-kostruzzjoni tal-binjiet mibjug?a, f’?irkustanzi fejn, fin-nuqqas li ji?u prodotti fatturi fiskali, id-dokumenti l-o?ra prodotti ma jistg?ux jinqraw u, g?aldaqstant, huma insuffi?jenti sabiex ti?i ddeterminata l-e?istenza u l-portata ta’ dritt g?al tnaqqis.

31 Billi tirreferi g?as-sentenza tal-Qorti tal-?ustizzja tad?9 ta’ Lulju 2015, Salomie u Oltean (C?183/14, EU:C:2015:454), hija tistaqsi jekk l-applikazzjoni tal-prin?ipju ta’ newtralità tal-VAT hijiex ta’ natura li tippermetti l-e?er?izzju ta’ dritt g?al tnaqqis meta, f’?irkustanzi b?al dawk fil-kaw?a prin?ipali, li fihom, b’mod partikolari, il-?ru? ta’ fatturi inti?i g?all-persuni fi?i?i ma kienx, dak i?-?mien, obbligatorju, il-persuna taxxabbli ma tkunx tista’ tipprodu?i fatturi u jekk il-prin?ipju ta’ proporzjonalità jipprekludix mi?ura li jkollha l-effett li tirrestrin?i d-dritt g?at-tnaqqis tal-VAT f’dawn i?-?irkustanzi.

32 Jekk dawn il-prin?ipji g?andhom ji?u interpretati fis-sens li jippermettu lill-persuna taxxabbli tibbenefika mit-tnaqqis tal-VAT, ming?ajr ma dik il-persuna taxxabbli tkun tista’ tipprodu?i fatturi g?al dan il-g?an, il-Curtea de Apel Alba Iulia (il-Qorti tal-Appell ta’ Alba Iulia) tistaqsi jekk huwiex possibbli li jing?ata tali dritt permezz ta’ stima indiretta, f’dan il-ka? billi tordna perizja legali, fejn l-espert jing?ata l-kompitu li jivvaluta l-ammont tal-VAT li jista’ jitnaqqas, fuq il-ba?i tal-kwantità ta’ xog?lijiet imwettqa jew tal-?addiema impjegati mill-imsemmija persuna taxxabbli me?tie?a g?all-kostruzzjoni tal-binjiet li hija bieg?et.

33 Fid-dawl ta’ dawn i?-?irkustanzi kollha, il-Curtea de Apel Alba Iulia (il-Qorti tal-Appell ta’ Alba Iulia) idde?idiet li tissospendi l-pro?eduri quddiemha u li tag?mel lill-Qorti d-domandi preliminari li ?ejjin:

“1) Id-[Direttiva dwar il-VAT] b’mod ?enerali u l-Artikoli 167, 168, 178, 179 u 273 tag?ha b’mod partikolari kif ukoll il-prin?ipji ta’ proporzjonalità u ta’ newtralità jistg?u ji?u interpretati fis-sens li jippermettu lil persuna taxxabbli li tissodisfa l-kundizzjonijiet sostantivi g?at-tnaqqis tal-VAT tibbenefika mid-dritt tag?ha g?at-tnaqqis, meta, f’kuntest spe?ifiku b?al dak tal-kaw?a prin?ipali, l-imsemmija persuna taxxabbli ma tkunx f’po?izzjoni li tipprodu?i l-prova tas-somom im?allsa bil-quddiem g?al kunsinni ta’ beni u g?al provvisti ta’ servizzi billi turi r?evuti fiskali?

2) Fil-ka? ta’ risposta fl-affermattiv g?all-ewwel domanda, id-Direttiva [dwar il-VAT] kif ukoll il-prin?ipji ta’ proporzjonalità u ta’ newtralità jistg?u ji?u interpretati fis-sens li modalità ta’ stima indiretta (permezz ta’ perizja legali), imwettqa minn espert indipendenti abba?i tal-kwantità ta’ xog?lijiet u ta’ ?addiema li tirri?ulta mill-perizja dwar il-bini tista’ tikkostitwixxi mi?ura ammissibbli u xierqa biex ti?i ddeterminata l-portata tad-dritt g?al tnaqqis, meta l-kunsinni ta’ beni (materjal ta’ kostruzzjoni) u l-provvisti ta’ servizzi (?addiema ne?essarji g?all-kostruzzjoni ta’ bini) jirri?ultaw minn persuni taxxabbli su??etti g?all-VAT?”

Fuq id-domandi preliminari

34 G?andu jitfakkar li, skont ?urisprudenza stabbilita, il-Qorti tal-?ustizzja g?andha ?urisdizzjoni

sabiex tinterpreta d-dritt tal-Unjoni biss g?al dak li jikkon?erna l-applikazzjoni tieg?u fi Stat Membru ?did mid-data tal-ade?joni ta’ dan tal-a??ar mal-Unjoni Ewropea (digriet tal?11 ta’ Mejju 2017, Exmitiani, C?286/16, mhux ippubblikat, EU:C:2017:368, punt 12).

35 G?alhekk, fil-kaw?a prin?ipali, il-Qorti tal-?ustizzja g?andha l-?urisdizzjoni sabiex tirrispondi g?ad-domandi mag?mula mill-qorti tar-rinviju biss sa fejn dawn jirrigwardaw tran?azzjonijiet su??etti g?all-VAT imwettqa mill?1 ta’ Jannar 2007, id-data ta’ ade?joni tar-Rumanija mal-Unjoni.

36 Permezz ta?-?ew? domandi tag?ha, li g?andhom ji?u e?aminati flimkien, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk id-Direttiva dwar il-VAT, b’mod partikolari l-Artikoli 167 u 168 tag?ha, l-Artikolu 178(a) tag?ha u l-Artikolu 179 tag?ha, kif ukoll il-prin?ipji ta’ newtralità tal-VAT u ta’ proporzjonalità g?andhomx ji?u interpretati fis-sens li, f’?irkustanzi b?al dawk inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali, persuna taxxabbli li ma tkunx tista’ tipprodu?i l-prova tal-ammont tal-VAT tal-input im?allsa, permezz tal-produzzjoni ta’ fatturi jew ta’ kwalunkwe dokument ie?or, tkun tista’ tibbenefika minn dritt g?at-tnaqqis tal-VAT fuq il-ba?i biss ta’ stima li tirri?ulta minn perizja ordnata minn qorti nazzjonali.

37 Skont ?urisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-?ustizzja, id-dritt g?at-tnaqqis tal-VAT jikkostitwixxi prin?ipju fundamentali tas-sistema komuni tal-VAT, li, b?ala prin?ipju, ma jistax ji?i limitat, u ji?i e?er?itat immedjatament g?at-totalità tat-taxxi li jkunu imposti fuq l-operazzjonijiet tal-input imwettqa mill-persuna taxxabbli (sentenza tad?9 ta’ Lulju 2015, Salomie u Oltean, C?183/14, EU:C:2015:454, punt 56 kif ukoll il-?urisprudenza ??itata).

38 Din is-sistema hija inti?a li tne??i kompletament, fil-konfront tal-kummer?jant, il-pi? tal-VAT dovuta jew im?allsa matul l-attivitajiet ekonomi?i tieg?u kollha. Is-sistema komuni tal-VAT tiggarantixxi, konsegwentement, in-newtralità perfetta fir-rigward tal-pi? fiskali tal-attivitajiet ekonomi?i kollha, irrispettivament mill-g?anijiet jew mir-ri?ultati ta’ dawn l-attivitajiet, bil-kundizzjoni li dawn ikunu huma stess su??etti g?all-VAT (sentenza tad?9 ta’ Lulju 2015, Salomie u Oltean, C?183/14, EU:C:2015:454, punt 57 kif ukoll il-?urisprudenza ??itata).

39 Skont l-Artikolu 167 tad-Direttiva dwar il-VAT, id-dritt g?al tnaqqis jitnissel fil-mument meta t-taxxa li tista’ titnaqqas issir e?i?ibbli. Il-kundizzjonijiet sostantivi me?tie?a sabiex jitnissel dan id-dritt huma elenkati fl-Artikolu 168(a) ta’ din id-direttiva. G?alhekk, sabiex tibbenefika mill-imsemmi dritt, hemm b?onn, minn na?a, li l-persuna kkon?ernata tkun persuna taxxabbli fis-sens tal-imsemmija direttiva u, min-na?a l-o?ra, li l-o??etti jew is-servizzi invokati b?ala ba?i tad-dritt g?al tnaqqis jintu?aw fir-rigward tal-outputs mill-persuna taxxabbli g?all-b?onnijiet tat-tran?azzjonijiet taxxabbli tag?ha stess u li, b?ala inputs, dawn l-o??etti jew servizzi ji?u pprovduti minn persuna taxxabbli o?ra (sentenza tal?15 ta’ Settembru 2016, Senatex, C?518/14, EU:C:2016:691, punt 28 u l-?urisprudenza ??itata).

40 G?al dak li jirrigwarda l-kundizzjonijiet formali tad-dritt g?al tnaqqis, mill-Artikolu 178(a) tad-Direttiva dwar il-VAT jirri?ulta li l-e?er?izzju ta’ dan id-dritt huwa su??ett g?all-pussess ta’ fattura stabbilita konformement mal-Artikolu 226 ta’ din id-direttiva (sentenza tal?15 ta’ Settembru 2016, Senatex, C?518/14, EU:C:2016:691, punt 29 u l-?urisprudenza ??itata).

41 Issa, il-Qorti tal-?ustizzja dde?idiet li l-prin?ipju fundamentali ta' newtralità tal-VAT je?i?i li t-tnaqqis ta' din it-taxxa tal-input jing?ata jekk il-kundizzjonijiet sostantivi jkunu ssodisfatti, minkejja l-fatt li l-persuni taxxabbli jkunu naqsu milli jissodisfaw ?erti kundizzjonijiet formali. Konsegwentement, l-awtorità tat-taxxa ma tistax tirrifjuta d-dritt g?at-tnaqqis tal-VAT g?as-sempli?i ra?uni li fattura ma tkunx tissodisfa l-kundizzjonijiet me?tie?a skont l-punti 6 u 7 tal-Artikolu 226 tad-Direttiva dwar il-VAT, jekk hija jkollha l-informazzjoni kollha sabiex tivverifika li l-kundizzjonijiet sostantivi g?al dan id-dritt huma ssodisfatti (sentenza tal?15 ta' Settembru 2016, Barlis 06 – Investimentos Imobiliários e Turísticos, C?516/14, EU:C:2016:690, punti 42 u 43).

42 G?alhekk, l-applikazzjoni stretta tar-rekwi?it formali li ji?u ppre?entati fatturi tmur kontra l-prin?ipji ta' newtralità u ta' proporzjonalità, sa fejn ikollha l-effett li tipprekludi b'mod sproporzjonat lill-persuna taxxabbli milli tibbenefika min-newtralità fiskali relatata mat-tran?azzjonijiet tag?ha.

43 Madankollu, hija l-persuna taxxabbli li titlob it-tnaqqis tal-VAT li g?andha tistabbilixxi li hija tissodisfa r-rekwi?iti previsti sabiex tibbenefika minn tali tnaqqis (sentenza tal?15 ta' Settembru 2016, Barlis 06 – Investimentos Imobiliários e Turísticos, C?516/14, EU:C:2016:690, punt 46 kif ukoll il-?urisprudenza ??itata).

44 G?aldaqstant, il-persuna taxxabbli g?andha tipprodu?i provi o??ettivi li l-o??etti u s-servizzi kienu, fil-fatt, ?ew ipprovduti b?ala inputs minn persuni taxxabbli, g?all-b?onnijiet tat-tran?azzjonijiet tag?ha stess li huma su??etti g?all-VAT, u li fir-rigward tag?hom effettivament t?allset il-VAT.

45 Dawn il-provi jistg?u jinkludu, b'mod partikolari, dokumenti li jkunu fil-pussess ta' fornituri li minnhom il-persuna taxxabbli tkun akkwistat o??etti jew servizzi li g?alihom tkun ?allset il-VAT. Stima li tirri?ulta minn perizja ordnata minn qorti nazzjonali tista', jekk ikun il-ka?, tikkompleta l-imsemmija provi jew issa??a? il-kredibbiltà tag?hom, i?da ma tistax tissostitwixxihom.

46 F'dan il-ka?, mill-indikazzjonijiet mog?tija fid-de?i?joni tar-rinviju jirri?ulta li, peress li ma setax jipprodu?i fatturi, L. H. V?dan ipprodu?a dokumenti o?ra li madankollu ma jistg?ux jinqraw u li, skont il-qorti tar-rinviju, huma insuffi?jenti sabiex ti?i ddeterminata l-e?istenza u l-portata ta' dritt g?al tnaqqis.

47 G?al dak li jirrigwarda l-prova permezz ta' perizja legali, b?al dawk inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali, din il-qorti tippre?i?a li l-espert ikollu l-kompitu li jevalwa l-ammont tal-VAT li tista' titnaqqas fuq il-ba?i tal-kwantità ta' xog?lijiet imwettqa jew ta' ?addiema impjegati mill-imsemmija persuna taxxabbli ne?essarji g?all-kostruzzjoni tal-binjiet li bieg?et. F'dan ir-rigward, g?andu madankollu ji?i kkonstatat li tali perizja ma tkunx tista' tistabbilixxi li L. H. V?dan effettivament ?allas din it-taxxa g?at-tran?azzjonijiet tal-input imwettqa g?all-finijiet tal-kostruzzjoni ta' dawn il-binjiet.

48 Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet kollha pre?edenti, ir-risposta li g?andha ting?ata g?ad-domandi mag?mula hija li d-Direttiva dwar il-VAT, b'mod partikolari l-Artikoli 167 u 168 tag?ha, l-Artikolu 178(a) tag?ha u l-Artikolu 179 tag?ha, kif ukoll il-prin?ipji ta' newtralità tal-VAT u ta' proporzjonalità g?andhom ji?u interpretati fis-sens li, f'?irkustanzi b?al dawk inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali, persuna taxxabbli li ma tkunx tista' tipprodu?i l-prova tal-ammont tal-VAT tal-input im?allsa, permezz tal-produzzjoni ta' fatturi jew ta' kwalunkwe dokument ie?or, ma tkunx tista' tibbenefika minn dritt g?at-tnaqqis tal-VAT fuq il-ba?i biss ta' stima li tirri?ulta minn perizja ordnata minn qorti nazzjonali.

Fuq l-ispejje?

49 Peress li l-pro?edura g?andha, fir-rigward tal-partijiet fil-kaw?a prin?ipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tidde?iedi fuq l-ispejje?. L-ispejje? sostnuti g?as-sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-?ustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistg?ux jit?allsu lura.

G?al dawn il-motivi, Il-Qorti tal-?ustizzja (Ir-Raba' Awla) taqta' u tidde?iedi:

Id-Direttiva tal-Kunsill 2006/112/KE tat?28 ta' Novembru 2006 dwar is-sistema komuni ta' taxxa fuq il-valur mi?jud, b'mod partikolari l-Artikoli 167 u 168 tag?ha, l-Artikolu 178(a) tag?ha u l-Artikolu 179 tag?ha, kif ukoll il-prin?ipji ta' newtralità tat-taxxa fuq il-valur mi?jud (VAT) u ta' proporzjonalità g?andhom ji?u interpretati fis-sens li, f'?irkustanzi b?al dawk inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali, persuna taxxabbli li ma tkunx tista' tipprodu?i l-prova tal-ammont tal-VAT tal-input im?allsa, permezz tal-produzzjoni ta' fatturi jew ta' kwalunkwe dokument ie?or, ma tkunx tista' tibbenefika minn dritt g?at-tnaqqis tal-VAT fuq il-ba?i biss ta' stima li tirri?ulta minn perizja ordnata minn qorti nazzjonali.

Firem

* Lingwa tal-kaw?a: ir-Rumen.